

NYHETER

FRYSHUSETS HEMLIGHETER · DEL 5

De lärde sig bidragsfusk på Fryshuset

De får miljoner av polisen och kriminalvården för att göra tungt kriminella till laglydiga medborgare. Men Fryshuset har avlönat svartarbetare och visat avhoppare hur man blåser systemet.

– Vi lär dem olika sätt att hustla staten, säger en tidigare anställd.

■ Fryshuset hjälper några av landets tyngsta brottslingar att byta liv. Kärnan i behandlingen: att med hjälp av terapi och motiverande samtal få klienterna att bryta med sina kriminella tankemönster.

Men HD och Sydsvenskan kan nu avslöja att Fryshuset samtidigt hjälpt klienter och personal att kringgå lagar och regler. Huvudkontoret i Stockholm har till exempel avlönat personer som har socialbidrag eller sjukersättning med presentkort, prylar och – i ett fall – hyresinbetalningar. Det är inte bara att betrakta som svarta löner, enligt Skatteverket, det kan också vara misstänkta bidragsbrott.

■ Det finns flera exempel. Presentkort på Ica. En soffa och en kontinentalsäng från möbelbutiken Mio. Så avlönades en medarbetare som fick i uppgift att först flyttstäda lägenheter, och sedan ta drogtester på gängkriminella avhoppare.

Han uppger själv att han under tre år arbetade som "volontär" på avhopparprogrammet Passus. När han började hade han socialbidrag från Stockholm stad och genomgick en skuldsanering. Hade han fått lön hade bidraget kunnat dras in.

Stämmer det att du fick betalt i presentkort och prylar?

– Det är obekvämt att prata om, men det hände väl, ja, säger medarbetaren när vi kontaktar honom.

Medarbetaren hade vid den här tiden en god man som skulle ta hand om hans ekonomi. Men den gode mannen satt på dubbla stolar. Han är också behandlingsansvarig på Passus.

– Det låter ju jätteallvarligt det du säger. Det är viktigt att du frågar de ansvariga, säger den gode mannen.

Dagen efter ringer medarbetaren tillbaka. Han har pratat med Fryshuset och nu säger han att möblerna gick till någon annan. För att bevisa att han har en helt annan soffa hemma skickar han en bild. Metadatan i bilden avslöjar dock att det fotot just tagits nio kilometer norr om mannens bostad.

Kvitton och interna mejl visar att Fryshuset betalade nästan 30 000 kronor till möbelfirman och att allt skulle levereras till medarbetarens hemadress.

Kostnaden bokfördes som klientkostnader och godkändes av ekonomichefen. Upplägget pågick till och från under minst ett år, fram till hösten 2021. Då skrev Passus verksamhetschef ett mejl till en kollega:

"NN kommer att arbeta sin sista dag idag på 'detta' sätt. Därefter kommer han att börja arbeta som volontär här. Han kommer eventuellt bli beviljad en OSA-anställning på 50 procent.

"Man förmedlar till personal och klienter att det är okej att lura systemet."

Tidigare Passus-medarbetare.

Detta innebär att han då vill arbeta här och i förlängningen innebär det att han arbetar här gratis i fyra år."

Ett annat exempel gäller en klientcoach som istället för lön fick gratis hyra i över ett halvår. Samtidigt var han sjukskriven på heltid. Hade han fått en månadsinkomst på sitt konto hade han riskerat att bli av med sjukersättningen från Försäkringskassan. En anställd berättar att hen fick i uppdrag att räkna om tidrapporterna till pengar och att motsvarande summa drogs från mannens hyra.

– Det gjorde vi ganska länge. Man menar väl, man vill väl. Men det är inte rätt.

■ Avhopparprogrammet Passus har de senaste åren omsatt över hundra miljoner kronor. Det handlar nästan uteslutande om skattemedel, främst betalning från avhopparnas hemkommuner. Passus har dessutom haft en särställning när det gäller statliga bidrag för avhopparverksamhet, och har fått 26,5 miljoner från Kriminalvården och polisens nationella operativa avdelning, NOA, sedan 2017.

Polisens bidrag finansierar löner, jourboende, resor och "klientkostnader". Ändå användes pengarna periodvis för att betala ut svarta ersättningar i form av presentkort.

Skattemedel har också använts på ett annat sätt. Många avhoppare lever på socialbidrag under behandlingen i Passus och för att få det beviljat måste de redovisa alla tillgångar och extrainkomster för socialtjänsten. Den som lämnat oriktiga uppgifter för att få en ekonomisk förmån utbetald kan bryta mot bidragsbrottslagen.

Flera källor intygar samstämmigt att Passuspersonalen fick instruktioner om att inte berätta för socialtjänsterna att klienter fick extra förmåner under sina 18 månader i programmet. Det handlade om månadskort på lokaltrafiken i Stockholm och presentkort på Ikea och Ica. Senare slopades presentkorterna men man fortsatte med matpengar motsvarande 2 000 kronor i månaden.

– Det var säkert en god tanke från början men lyfter man socialbidrag och får ett extrabidrag av Passus så är det svarta pengar, säger en annan tidigare Passusmedarbetare.

Ytterligare en tidigare medarbetare med god insyn säger:

– Vi lär dem olika sätt att hustla staten. Man förmedlar till personal och klienter att det är okej att lura systemet.

Flera gånger i veckan bjöd Fryshuset också klienter på restaurang, vilket fick kosta maximalt 300 kronor per måltid.

